

MiNa-Raad

Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Advies van 16 januari 2003

**over de principiële goedkeuring van het ontwerp van
decreet houdende instemming met de overeenkomst
waarbij een associatie tot stand wordt gebracht
tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten,
enerzijds, en de republiek Chili, anderzijds, de
bijlagen, de protocollen en de slotakte, ondertekend
in Brussel op 18 november 2002**

Aan Dhr. Jaak Gabriëls
Vlaams minister van Economie, Buitenlands
Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting
Chrysalisgebouw
Wetstraat 34-36
1040 Brussel

Datum: 16 januari 2003
Uw ref. BB/MUL/EU+CHI/02.1
Ref. 03.04/k2/2003/0052
Betreft: briefadvies over de principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de republiek Chili, anderzijds, de bijlagen, de protocollen en de slotakte, ondertekend in Brussel op 18 november 2002

Mijnheer De Minister,

De in rand vermelde adviesvraag vanwege uw Administratie Buitenlands Beleid, *de dato* 19 december 2003, hebben we in goede orde ontvangen. Er werd bij deze adviesvraag geen adviestermin bepaald. De adviesvraag betreft het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschap en haar Lidstaten, enerzijds, en de republiek Chili, anderzijds, de bijlagen, de protocollen en de slotakte, ondertekend in Brussel op 18 november 2002.

De voorliggende overeenkomst blijkt gericht op een verbeterde samenwerking, en vooral op het verwezenlijken van een vrijhandelszone tussen de Europese Gemeenschap en Chili – binnen 7 jaar voor industrieproducten en binnen 10 jaar voor landbouwproducten. Op zich kan dit Verdrag betekenisvolle milieueffecten hebben. De MiNa-Raad nam het in verband met dit Verdrag opgemaakte “Duurzame Ontwikkeling Effecten Rapport” ter hand¹. Het rapport zelf maakt niet echt een afweging, maar presenteert de elementen voor een afweging: er zouden aan het Verdrag economische voordelen verbonden zijn, de sociale balans zou negatieve en positieve aspecten vertonen, en de milieugevolgen zouden eerder negatief zijn.

De voorspellingen inzake de milieugevolgen zijn dat de door dit Verdrag gefaciliteerde schaalvergroting van industriële activiteiten in Chili negatieve milieu-impact zullen hebben voor de lucht-, water- en landkwaliteit; deze impact zou slechts gedeeltelijk geneutraliseerd worden door de verbeterde inzet van milieutechnologie. Er wordt ook een vergelijkbare verzwaring van de milieudruk verwacht vanuit elektriciteitsproductie, transport, toerisme en verstedelijking – met tevens een grote druk op de biodiversiteit in Chili. Intensivering van landbouwproductie en van mijnbouw zou tot gelijksoortige kwaliteitsverliezen in het Chileens milieu leiden. Het Verdrag zou ook leiden tot een uitbreiding van handel in en dus exploitatie van natuurlijke hulpbronnen, zoals bos en vis. Daarbij hangt veel af van de wijze van het exploitatiemanagement van deze soms moeizaam hernieuwbare hulpbronnen.

¹ PLANISTAT Luxemburg en CESO-CI, *Sustainable Impact Assessment (SIA) of the trade aspects of negotiations for an Association Agreement between the European Communities and Chile*, Oktober 2002, 317 blz. – samenvatting op basis van de *Executive Summary*, pp. 13-14.

Bij wijze van voorbeeld gaat de MiNa-Raad in op de visserij, dat onder meer vorm krijgt in artikel 25 van het Verdrag (samenwerking rond visserij). De Europese Visserijraad (Brussel, 16-20 december 2002) nam recent een aantal beslissingen die ongetwijfeld een impact zullen hebben op deze overeenkomst. Belangrijke beslissingen betreffen het verminderen van de visserij-inspanning en het verkleinen van de visserijvloot. Deze beslissingen zijn gericht op de bescherming en de duurzame exploitatie van de visstocks in de Europese wateren. Het voorliggende Verdrag met Chili maakt het evenwel mogelijk dat Chileense visserijbedrijven voor 100% eigendom van bedrijven uit EU-lidstaten kunnen worden. Dit sluit bijgevolg niet uit dat Europese investeerders speculatief individuele quota (ITQ) gaan opkopen en dat EU-visserijbedrijven subsidies uit het FIOV (Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij) kunnen bekomen voor de transfer van Europese vissersschepen naar het Chileens register². De MiNa-Raad stelt op grond van voormeld effectenrapport vast dat de Chileense visserij met gelijkaardige problemen te kampen heeft als de Europese visserij. Zo is er duidelijk sprake van overbevissing van ansjovis, sardienen en makreel. Bovendien wordt een belangrijk deel omgezet in vismeel wat gepaard gaat met belangrijke milieuverontreiniging (water en lucht). Dit vismeel wordt vervolgens terug omgezet in dierlijke eiwitten (kippen, aquacultuur, ...) wat uiteraard een belangrijk rendementsverlies veroorzaakt en op zijn beurt aanleiding geeft tot milieuverontreiniging. Alhoewel Chili maatregelen genomen heeft tegen de overbevissing, blijken deze in de praktijk niet altijd even goed nageleefd te worden. De Raad vraagt zich daarom af of de overeenkomst voldoende garanties biedt betreffende de duurzaamheid van de te verrichten Europese investeringen in de Chileense visserij. In het eerder vermelde rapport staat alvast de aanbeveling dat *“measures should be taken to ensure that the European investment in the Chilean fishing fleet is an investment in the sustainability of Chilean fishing reserves”*³. Overbevissing moet tegen worden gegaan door wetenschappelijk onderbouwde quota vast te leggen, en er moeten maatregelen genomen worden zoals die ook in het nieuwe Europese visserijbeleid zijn voorzien (met o.a. inspraak en overleg, ...).

Meer algemeen: wanneer de juridische kaders in de partnerlanden niet helemaal voldragen zijn en / of de overheidsstructuren niet robuust genoeg, kan de verdere openstelling van de plaatselijke economie voor buitenlandse handel en investeringen leiden tot schaalvergroting van exploitatie en/of zelfs overexploitatie van niet of moeizaam hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen. Wanneer men alle externe kosten van dergelijke overexploitatie doorrekent, dan blijkt het bijna altijd om wezenlijke verliezen te gaan voor de landen in kwestie. Het ware daarom goed geweest indien er een integratiebeginsel vanuit milieuoogpunt in de aanvangsartikelen van het Verdrag ingeschreven had gestaan.

In artikel 28 van het voorliggende akkoord wordt de basis gelegd voor de toekomstige samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en Chili op het gebied van milieu. Het doel van deze samenwerking zou bestaan in het bevorderen van behoud en verbetering van het

² De recente Visserijraad beperkt die subsidie in tijd en hoogte. De hoogte van de subsidie wordt verminderd tot een percentage van de FIOV-subsidie voor het slopen van schepen: voor het uitvlaggen van schepen 30% en voor de overdracht aan een gezamenlijk Europees-Chileens bedrijf 80%. De subsidie kan slechts uitgekeerd worden tot eind 2004.

³ Eerder vermeld rapport, p. 15.

milieu, het voorkomen van besmetting van en schade aan natuurlijke hulpbronnen en ecosystemen, en het rationele gebruik daarvan in het streven naar duurzame ontwikkeling. Hierbij zouden van belang zijn: (a) het verband tussen armoede en milieu; (b) milieueffecten van economische activiteiten; (c) bodemgebruik; (d) versterking van milieubeleid in Chili; (e) uitwisseling van informatie en ervaring, in het bijzonder inzake normstelling en opleiding; (f) milieuvorlichting en milieueducatie; (g) technische bijstand en gezamenlijke regionale onderzoeksprogramma's.

Op zich zijn deze samenwerkingsbepalingen inzake milieu lovenswaardig. Vermits in de toelichting vermeld werd dat het Vlaamse Gewest hier al een en ander "op kruissnelheid heeft" (op basis van een in 1995 afgesloten kaderakkoord), verwacht de MiNa-Raad dat ingepikt zal worden op dit samenwerkingsartikel. De samenwerkingsinitiatieven die aldus opgezet zouden worden zullen logischerwijze betrekking moeten hebben op het opheffen of minstens verlichten van de probleempunten die per sector vermeld staan in het eerder vermelde Duurzame Ontwikkeling Effecten Rapport. Dit neemt volgens de MiNa-Raad niet weg dat de milieudruk ten gevolge van de optredende economische schaaffecten moeilijk aan te pakken zal zijn – onder meer ook omdat deze schaaffecten een eigen dynamiek zullen kennen ten gevolge van de toegenomen vrijhandel.

Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthouden zich bij dit advies. In de hoop U met dit briefadvies van dienst te zijn, verblijf ik,

Met de meeste hoogachting,

Prof. dr. R.F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B – 1070 Brussel (Anderlecht)